

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krona, za četrt leta 2 kroni, katere naj se pošilja: Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Pred otvoritvijo parlamenta.

Volitve so se končale za nas neugodno. Izgubili smo dvoje mandatov: koroškega in za hodno-istrskega, a pridobili nismo nobenega. Pre magani nismo bili v poštenem boju; le sleparstvo in nasilstvo je ugrabilo pet erim slovensko-hrvatskim volilnim okrajem njih zastopstvo v parlamentu.

Toda protinapravo bi bilo, da bi zmagovala krivica trajno; pride čas in pride obračun! Slovensko-hrvatska delegacija v državnem zboru se je pomanjšala za dvoje članov, dasi bi bili morali, če bi se bile vršile volitve zakonito, obdržati vse dosedanje mandate ter pridobiti še troje novih: tržaško-okoliški, celjski in pa mandat splošne kurije istrske.

Trpele so ob minolih volitvah tudi druge stranke, ki so bile združene nekaj v desničarski večini; samó poljski klub pride neoslabljen v zbornico.

Največja prememba se je izvršila na Češkem. Močni mladočeški klub, ki je bil v zadnjem zasedanju najvažnejši in odločilni faktor v parlamentu, je izgubil celih deset mandatov. Gotovo je, da vsaj takoj ob otvoritvi zbornice kmetijski in narodno-socialni poslanci ne vstopijo v skupni češki klub, temveč ustvarijo svojo posebno zvezo. To bo za mladočeški klub velika moralna izguba, ker ne bo več, kakor je bil prej, zastopnik celokupnega češkega naroda, temveč samo zastopnik najmočnejše češke stranke.

Posebno slabo se je godilo ob volitvah nemški katoliško-narodni stranki. Izgubila je nekaj mandatov in njena navplivnejša in najmočnejša voditelja, Dipauli in Ebenhoch, ne prideta več v parlament. In ravno ta dva poslancata bila najbolj naklonjena desnici in sta zabranila, da se katoliško narodna stranka ni že davno tudi resnično priklonila ostalim nemškim strankam na združeni levici.

Ali stranke nekdanje desnice ne gledé na vse te izgube tudi v sebi niso edine. Češko zastopstvo je, — kakor že omenjeno, — razdruženo v dvoje frakcij in celó v mladočeškem klubu samem obstajate dve struji, od katerih je ena za radikalno, to se pravi obstrukcijsko, druga za previdnejšo taktiko. Tudi jugoslovanski klub ni več edin; vprašanje še zmirom ni rešeno, če vstopijo kranjski klerikalni poslanci v skupno zvezo. In naposled se opaža med najzvestejšimi zavezniki Mladočehov, med češkimi veleposestniki, dvoje smeri, iz katerih se sčasoma lahko porodita dve popolnoma nasprotni struji. Del veleposestnikov je za narodnostno politiko in za tesno zvezo z Mladočehi; drugemu delu pa so bolj pri srcu stanovske fevdalne koristi.

Tako oslabljeni in razcepljeni nekdanji desničarji nasproti močna in edina levica. Videlo se je že ob neštevilnih prilikah, kako so izgubile hipoma vse političke razlike med nemškimi strankami, kadar se je šlo za skupno korist, za blagor nemške nadvlade, ali kadar je bilo treba zadati udarec desničarskim samoupravnikom. Ta edinstvo bo v prihodnjem parlamentu toliko večja in

močnejša, kolikor večja bo needinost in zmedenost na desnici.

Pred vsem in nujno je torej treba, da se slovanske stranke tesno združijo in da ne zagazijo zopet v usodne napake.

Prezgodaj je svoj čas desnica odsekala vejo, na kateri je sedela. Moč parlamentarne večine traja naravno samo dole, dokler traja parlament. Parlament je bil razbit prezgodaj in desnica se zdaj vrača oslabljena vanj.

Toda češka obstrukcija je imela tedaj svojo notranjo opravičenost in zato bi je zdaj ne bilo umestno obsojati. Treba je misliti na prihodnost, treba je skrbeti, da si pridobé združene desničarske stranke prejšnjo moč in prejšnji ugled. In naša moč je samó v parlamentu; samó v parlamentu in s parlamentom se da kaj doseči. S prosjačenjem pri ministrih in z lakajsko uslužnostjo napram različnim vladam se ne dosežejo trajni uspehi. Vlade prihajajo in odhajajo; kar nakloni ena, vzame lahko prihodnja. Tako bridko izkušnjo so doživeli Čehi s svojimi jezičkovnimi naredbami. Kako nujno nam je treba parlamenta, smo videli tudi ob volitvah.

Vsaka vlada, pa naj se dela še tako pravično, nam je sovražna in lahko si mislimo, kako bi postopala z nami, ko bi imela samodržko moč rokah. V Istri in v Trstu, na Štajarskem in na Koroškem so zmagali naši nasprotniki s pomočjo c. kr. vlade!

Upamo in želimo torej, da bi parlament deloval; upamo, da bodo dosegle združene desničarske stranke v njem zopet tisto moč, ki jim gre po njih številu in po številu slovanskih volitev, katere zastopajo.

V to pa je treba, da zastopniki češkega naroda opuste svojo prejšnjo taktiko ter da poskusijo s pomočjo svojih zaveznikov parlamentarnim putem izvajati svoje pravice. Če se združijo vsi slovansko-desničarski poslanci v resno delovanje, tedaj je pričakovati trajnih, uspehov — a samó tedaj!

Ali je občna vojska mogoča?

Poznati ruski državni svetnik pl. Bloch je napisal v „Revue des Revues“ jako zanimivo razpravo o mirovni konferenci v Haagu in o njenih posledicah. V tej razpravi je Bloch med drugim navedel, da je Nemška, protivec se konferenci v Haagu, ruskim predlogom, sama delala proti svoji lastni koristi, ker niti ena druga država nima vzroka, da se toliko boji vojske kot Nemčija. Pozneje je isti državni svetnik Bloch izdal posebno knjigo pod naslovom: „Verjetne gospodarske in politične posledice vojske med velesilami“. V tej knjigi navaja p. Bloch svoje nazore, izražene v prejšnji

V glavnem je Bloch mnenja, da je nemška vojska, nekdanja misel o občni vojski, za utopijo, da se ima tako po današnjih okoliščinah vojsko med velesilami smatrati kot nemožnost. Bloch utemeljuje svoje nazore na sledeči način: V prvi vrsti je vojskovanje nemogoče iz tehničnih razlogov.

Pomnoženje ubijalnih sredstev in spopolnjenje tehnike bo sčasoma vojsko onemogočilo. V slu

čaju kake večje evropske vojske bi znašali dnevni stroški 105 milijonov frankov. Medtem ko so države, ki pripadajo danes dvo in trozvezi, pred l. 1870 mogle postaviti na bojišče skupaj le 5-5 milijonov vojakov, razpolagajo zdaj z vojsko od 17 milijonov. Mobilizacija tako velikih skupin je čisto nemogoča, ter bi bilo nemogoče zmagati kretanja, kakor tudi težkoče oskrbovanja. Kakršna glavna bitka bi morala zavzeti uprav nepregleden prostor, in nikdo ne more pojmiti, kako bi bilo mogoče takšno bitko voditi. Pri tem pa se je treba tudi ozirati na moderno tehniko orožja.

Tako je sposobnost delovanja francoskega topništva danes 133 krat večja kot pa l. 1870. Posledica tega bi bila, da bi prišlo izključno le do malih, posameznih spopadkov, ko bi se velika vojska druga napram drugi morala utrditi. Kako bi se vršila takšna bitka, se da najbolje spoznati po bojih pri Plevni (1877). Ob tej priliki je štirikrat močnejši napadalec pri vsakem napadu izgubil 36 do 62 odstotkov vojakov. A to je bilo pred 25 leti.

Posledica teh okoliščin pa bi bila neizmerno dolgo trajanje vojsk in strahovit gospodarski polom posameznih narodov. V prvi vrsti bi nastala velika draginja žita, oziroma glad, zlasti v onih državah, ki morajo žito uvažati. Vsako proizvodnjo, vsaka industrija bi zastala, ker bi morala velika večina delavcev stopiti pod orožje. Davki se ne bi mogli plačevati, zato bi jemali denar iz hranilnic in ga izdajali za oboroževanje. Posojil v inozemstvu bi ne mogli dobiti, ter bi bili zato v stanju samo z izdavanjem papirnatega denarja pokriti ogromne stroške, vsled česar bi cene še bolj poskočile. Na glavnem tržišču bi nastale grozne zmešnjave.

A ne samo, da se mora obsoditi vojsko, temveč je tudi oborožen mir škodljiv. Izdatki za vojskine namene, to je res, ostanejo doma, a oni ne koristijo ničesar, ker so neproduktivni. Ko bi n. pr. od denarja, potrošenega za topove, postavili domovanja za one ljudi, ki jih zdaj nimajo, kolika korist bi to bila za nižje sloje ljudstva. Tvorilce za vojskino industrijo, seveda bi bile na škodi, a njihovi stroji bi se koristno uporabili za druge namene, in delavci, ki bi na ta način izgubili delo, bi ga našli lahko drugje. Z ozirom na konferencijo v Haagu pa Bloch zlasti obžaluje, da je diplomacija s tem, da je storila nek čisto tehnični program, potisnila v ozadje glavno misel ruskega predloga, namreč, dokaz škodljivosti in nemogočnosti, da se obdrži oboroženi mir. Mnogo napora brez jedra in vsebine — to je uspeh konferencije v Haagu. Ko bi se jej bilo posrečilo, da bi bila postavila malo resnejše mirovno sodišče, bi ne prišlo do vojske v Transvaalu in Kini. Konferencija pa, če tudi ni napisala knjige o miru, je sestavila vendar njen predgovor.

Celjske in štajarske novice.

(Novi ravnatelj celjske gimnazije) je torej v blaženi nemški severni Češki (Schönan) rojeni dosedajni profesor matematike in fizike na ljubljanski realki Klemens Proft. Nemški listi ga v

Rešili so le živino in nekaj obleke, drugo je vse zgorelo. Nevarnost je bila velika za okoli stoječe hiše in hleve, iz katerih so že blago iznesli.

(Slovenska zmaga.) Pri občinskih volitvah v Št. Štefanu ob Zili na Koroškem je sijajno zmagala slovenska stranka. Izvoljenih je 16 naših in samo dva nasprotna odbornika. — V Kotljah je slovenska stranka po hudi borbi zmagala v III. in II. razredu. Občina je bila doslej v nemških rokah.

(„Windisch-Germani“) — To čudovito ime si pri sedanjem ljudskem štetju kaj radi nađevljejo korotanski nezavedni in izdajalski Slovenci, katerim se zdi vendar malo čudno, da bi se zapisali kar za Nemce. Kakor posnemamo iz „Mira“, je le malo narodnih, zavednih družin, ki zahtevajo, da jih upišejo za Slovence, in da se v tem ljudskem štetju v Beljaku za gotovo izgubi za Slovence devet desetink, in da morda ostane edna desetinka. Tužna nam majka! Valovi nemštva so na Koroškem napravili slovenskemu narodu ogromno škodo, in njih butanje ob slovensko last je dan za dnem silovitejšje in besnejše. Pri nas na Štajarskem ni v tem oziru prav nič boljše, zato na branik naše narodnosti, vzbujamo ljudstvo, vcepimo mu v dušo narodno zavest in narodni ponos, skrbimo pa tudi v prvi vrsti za njegovo gospodarsko organizacijo, za zboljšanje njegovega stanja, zakaj edino pod tem pogojem je naš odpor, naš obstanek mogoč.

(Drevo je pokopalo) 23. t. m. F. Benčiča iz Kladina poleg Trsta; podiral je debel hrast, ki se je pa nenadno zrušil in razbil; Benčiču glavo. Predno je prišel zdravnik, je bil ponesrečenec mrtev.

(Iz Amerike se poroča,) da je umrl v Marquette slovenski škof Ign. Mrak v starosti 90 let. Bil je naslednik škofa Fr. Barage, a živel je sedaj v pokoju. Rojen je bil dne 16. oktobra l. 1810 v Poljanah na Gorenjskem, v mašnika posvečen je bil l. 1837, na ameriška tla je stopil l. 1845, kamor ga je pozval Baraga, in po njegovi smrti l. 1869 je postal Mrak škof marquetteški, a l. 1878 je vsled slabega zdravja odločil to čast. — Dne 28. dec. minul. leta je M. Trlep, doma iz Kranjskega, sedaj v Ameriki, Ohio, Cleveland, težko ranil svojo ženo in svojega sina, potem pa usmrtil samega sebe.

Dopisi.

Hrastnik. Trbovijska podružnica sv. Cirila in Metoda je priredila dne 13. t. m. v gostilniških prostorih zaslužnega g. župana Ferdinanda Roša svoje prvo letošnje izvanredno zborovanje. Zborovanje je otvorila prekrasna fantazija „Na obalah Jadranskega morja“, katero so proizvajali tamburaši tako precizno in eksaktno da je tudi nemuzik dobil lahko pojem o prekrasni skladbi. Hvaliti zaradi tega moramo g. Roberta Plavšaka, učitelja v Trbovljah. Ob ednem ga tudi prosimo, da naj nikar ne opusti začtega dela! Naprej! fantazijo „na obalah jadranskega morja“ je poslušal tudi mili nam gost preblagorodni gospod vitez Frančišek Gossleth in se uveril, da Slovenci nismo taki neomikanci, za kakršne nas je pred kratkim časom narisal neki listič. Seveda, če veje po naši romantični slovenski dolini tevtoburški veter, ne moremo biti nikakor mirni. A če se družijo naš slovenski veter s češkim zefirjem, takrat je — mir. Po fantaziji se je razvilo pravo zborovanje. Iz zborovanja moramo omeniti kratki, a lepi govor g. jur. Janeza Dimnika. Ne bodemo podajali vse bine. Razumi nas vsakdo, ako omenimo, da je povdarjal g. govornik seosebno pomen družbe sv. Cirila in Metoda nasproti družbama „Lega nationale“ in pa „Südmark!“ Pravo zborovanje se je zaključilo s prelepo staro, a vedno novo pesmijo „Lepa naša domovina!“ Za tem se je razvila najživahnejša zabava, med katero so se ko salo tamburaši in pevci. Eni lepše nego drugi! Toda ne moremo si kaj, da bi ne omenili še krasnega „Sarafana“, pri katerem je prišel v poštev posebno lepi glas g. Antona Kuharja, učitelja v Trbovljah in pa lepe „Pod trto bivam zdaj“, kjer se je odlikoval ženski zbor. Seosebno v partiji „ostani!“

Bodite uverjeni Trboveljci, da smo vam hvaležni na krasnem užitku in prosimo vas, —

pridite! Bodite uverjeni, da nas bode zopet natlačeno polno, kakor zadnjič! In bodite tudi uverjeni, da se bode med natlačeno polnostjo zopet leskotalo venec lepih najodličnejših dam in gospodov.

Iz Brežice. Hannibal ante portas. — Hlačice se tresejo varuhom najjužnejše tednjave spodnjestarskega nemštva, ker 11. januarja t. m. — — — — — da so se pokarali — — — — — z pokline, ki se ne — — — — —

Strah je v — — — — — Naši slovenski — — — — — nemški mogotci so si nakopali v strahu pred Slovenci duševno sorodstvo s slavnoznanimi Lemberžani na glavo, dali so namreč odstraniti vse občinske table, na kojih so bili tudi slovenski napisi.

Nadomestili so jih s samo nemškimi, menda v nadi, da zdaj Slovenci ne bodo našli v Brežice.

Sicer pa hočemo o volitvah dne 11. 1. 1901 govoriti.

Pa naj bo.

Volilni imenik s 131 imeni bil je izborno sestavljen. Podaniki tujih držav, ljudje, ki še niso zreli, ki so torej še pod varstvom itd., vse se je našlo v imeniku.

No, brežiški rodoljubi so vsem takim odprli vrata, da so mogli spet iz imenika.

Pa tudi c. kr. notar g. dr. Herman Wiesthaler ni bil zadovoljen z imenikom.

Bilo je preveč zavednih Slovencev v njem.

Malo so nemški gospodje stiskali glave, g. notar je vzel pero v roko, namočil v črnilo in pisal hudo reklamacijo, ki nič drugega ni zahtevala, kakor da se naj kakih 10—12 slovenskih volilcev izbrise iz imenika, ker imajo sicer po sestvu v mestu Brežice, so imeli — oziroma morali od istih pošteno davek plačevati, voliti pa ne smejo, ker slučajno ravno v mestu ne stanujejo.

Ta reklamacija se je vložila pri c. kr. okr. varstvu, kojemu načeluje g. glavar nobile Vistarini.

Seveda g. reklamant c. kr. notar dr. Herm. Wiesthaler niti v sanjah ni mislil, da bi se moglo ugoditi njegovi reklamaciji, pa čudna so pota, po kojih hodi g. Vistarini, razlagajoč si dotične točke volilnega zakonika.

Črtal je vse volilce, koje je g. notar navedel, in ko so prizadeti oporekali, se je zelo čudil.

Kako še je le moralo biti začudenje g. glavarja, ko so se vsi črtani na višji migljaj, — ki je podooben povelju, kakor jajce jajcu — zopet morali vpisati v imenik.

Sicer pa to vse nič ne stori, kar pa naj ne pomeni, da je naš obračun z g. glavarjem že končan.

Da je naša nemška gospoda jako dosledna, pokazala je pri agitaciji.

Največjo svojo pozornost posvetila je volilcem, ki jih je prej dala črtati z imenika. Lotila se jih je s sladkimi obljubami, z grožnjami in kar je še takih sredstev, ki so nemška posest.

Ubogi podplati g. župana brežiškega, g. c. kr. notarja, g. apotekarja, g. dell Cott itd. itd. Hudo so delali vaši gospodarji z vami — neusmiljeno so vas trgali — in vsega je kriva agitacija.

Da, agitacija!

Tu so obljubljali mastne službe na svinškem sejmišču oziroma tam, kjer svinje in krave in bike koljejo, tam so grozili, da se bo moralo celo stranišče podreti, ker nikakor ne zadošča zdravstvenim predpisom, če lastnik ne voli nemškega kandidata. Posamezni volilci bili so klicani v občinsko pisarno.

Krono prvenstva med agitatorji pridobil si je pa na vsak način g. Matheis.

Pri svojih uslužbencih agitiral je — — — — — ljudje, ki so slovenski čutijo, tiral je kakor živino njegov kruh jedo — a vprašali služijo pošteno?

Nekaj smo pa res rado kakemu slovenskemu volilcu grozil, da ne sme več v njegovo trgovino kupovat priti.

Saj imamo dva slovenska trgovca, ki vsakemu z vsem pošteno postrežeta.

V trgovino gg. Varleca in Zevnika — Slovenci!

Sicer pa, če ima g. Matheis res prirojen agitatorski talent, naj malo agitira sam pri sebi za zboljšanje prežalostnega stanja ubogih dečkov, ki žrtvujejo v njegovem skladišču jajo za boro plačilo svoje zdravje.

O tem se bomo sicer govorili, morda se le da pomagati.

Volitev sama na sebi ni bila preživahna, vodje nemški so bili že nekam pobiti, ker so videli, da njihovi volilci preveč — golaža pojedjo.

Pred volitvo edno porcijo, med volitvo edno porcijo, po volitvi edno porcijo, in vse to zamečeno, moj Bog, to že malo strezne istega, ki mora — plačati. Na volišče je prišlo 116 volilcev t. j. 88,0 — od teh je volilo slovenskega kandidata 39, 8 slovenskih pa ni prišlo — no — v drugič upamo, da bodo storili svojo dolžnost — nemškega kandidata pa 77.

In koliko Nemcev je volilo, da je dobil nemški kandidat 77 glasov?

Polovica od teh 77 je popolnoma slovenska, ki se pa v temi nemštva tava; od ostanka vzemimo polovico in to razdelimo na dva ednaka dela, pa imamo vse pristne brežiške Nemce.

Vse drugo je slovenskega pokolenja, ki pa v svoji nezavednosti hlapčuje Nemcem — mesto da bi sami gospodarili na svojih tleh.

Svoj glas je oddal tudi naš glavar nobile Vistarini — pravijo, da je to uspeh agitacije g. Faleschini. (Celjski okrajni glavar se je premagal in ni šel voliti!)

Nič ne de, da je g. glavar volil z Nemci, — — — — — se pač menda slučajno ni spomnil na epistole v „Grazer Tagblatt“ — — — — — sicer pa: „Clara pacta, boni amici“, kar se pa naj ne tolmači krivo, ker g. glavar nakopal si je prijateljstvo neke čudne vrste.

Nemški volilci imeli so po volitvi prosto zabavo v gostilni Druschkovitsch, kjer so topli nekatere slovenske goste — g. glavar ni bil zraven.

Zakaj pa hodijo Slovenci v nemške gostilne! Govori se tudi o neki zausnici, ki se je vsedla na nemško lice našega brivca Pajdaša; ker on tudi Slovence brije, — nočemo te zadeve na široko razpravljati, temveč sklepam za zdaj.

Politični pregled.

(Pred otvoritvijo državnega zbora.) V poslanski zbornici bo predsedoval do izvolitve stalnega predsednika poslanec dr. Weigel kot najstarejši poslanec. Slovesna otvoritev državnega zbora s prestolnim nagovorom se bo vršila dne 4. februarja. — Splošno se sodi, da se biva večina desnice ne bo mogla več sestaviti. Poljaki se nočejo vezati na nobeno stran, oni hočejo imeti proste roke, in bodo delovali proti češkemu državnemu pravu prav tako kot zoper nemški državni jezik. Nemci bi radi Čehe osamili v državnem zboru, to je, da bi se vse druge stranke združile proti njim, da bi torej Čehi ne imeli ničesar dobiti in vse izgubiti, in bi se morali upogniti. Do tega pa gotovo ne pride nikdar, in ostane to samo „brumna“ želja. Nemške stranke bodo menda svoje jezikovne predloge obnovile.

(Križa v ministerstvu.) Glede na prestolni govor ob otvoritvi parlamenta je zahteval menda češki minister Rezek, da se mora povdarjati v omenjenem govoru strogo ravnopravnost, proti kateri Nemci delujejo vedno in dosledno. Zato se je mnogo govorilo, da Rezek in nekaj drugih ministrov odstopi glede na sestavo prestolnega govora in na nameravano postopanje vlade v novem državnem zboru. Zdaj pa poročajo, da bo prestolni govor tak, da ne bo žalil nikogar; zato bi bila odstranjena vsaka križa v ministerstvu.

(V francoski poslanski zbornici) se nadaje razprava o načrtih zakona o katoliških relovih; glavna razprava, katere so se udeležili vsi najboljši govorniki je končana, in pride zdaj na vrsto nadrobna razprava. Zakon bo skoraj gotovo sprejet, a vatican upa, da ga ministerstvo ne bo uporabljalo do skrajnosti, zlasti če pride kak zmernejši kabinet na krmilo.

(Pogrebne slavnosti) umrle angleške kraljice Viktorije se bodo vršile dne 2. februarja t. l.;

